

Toruń, 12 lipca 2024 r.

WUOZ.T.ZAR.5185.17.2024.JS

Pan
prof. dr hab. Wojciech Chudziak
Dyrektor
Instytutu Archeologii UMK
ul. Szosa Bydgoska 44-48
87-100 TORUŃ

W związku z Pana pismem w sprawie prowadzenia badań archeologicznych na terenie **modernizacji (przebudowy w istniejącym jego przebiegu)** ciepłociągu na skwerze pomiędzy Aleją Solidarności a Muzeum Etnograficznym w Toruniu informujemy, że Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków nie może na Pana wniosek zmienić swojej decyzji z 15 grudnia 2023 r. – pozwolenia na prowadzenie badań archeologicznych w trakcie realizacji powyższej inwestycji, ponieważ przede wszystkim należy tu zaznaczyć, że nie jest Pan stroną postępowania administracyjnego w sprawie jej wydania. Decyzja ta jest ostateczna, żadna ze stron – w tym Gmina Miasta Torunia (poprzez Miejski Zarząd Dróg w Toruniu) nie odwołała się co do zapisów tej decyzji do organu II instancji. Co więcej, organ budowlany (Starosta Powiatu Toruńskiego Grodzkiego – Prezydent Miasta Torunia) wydał na wniosek inwestora – PGE Toruń S.A., Zaświadczenie nr 192.2023 wskazujące, że powyższa inwestycja może być realizowana na podstawie przedstawionych organowi budowlanemu dokumentów, w tym decyzji – pozwolenia na prowadzenie badań archeologicznych

W swoim piśmie wniosek o rozszerzenie terenu badań przy powyższej inwestycji opiera Pan na wytycznych Generalnego Konserwatora Zabytków w sprawie ustalenia standardów prowadzenia badań archeologicznych. Zgodnie z art. 90 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Generalny Konserwator Zabytków w ramach koordynowania działalności wojewódzkich konserwatorów zabytków może ustalać ogólne kierunki ich działania, wydawać instrukcje i wytyczne określające sposób ich postępowania. Jednak należy tu wskazać, że art. 90 ust. 4 cytowanej ustawy brzmi następująco: instrukcje i wytyczne, o których mowa w ust. 3, nie mogą dotyczyć rozstrzygnięć co do istoty sprawy załatwianej w drodze decyzji administracyjnej. Jak Pan doskonale wie, zgodnie z art. 31 ust. 2 cytowanej ustawy zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych ustala wojewódzki konserwator zabytków **w drodze decyzji**, wyłącznie w takim zakresie, w jakim roboty budowlane albo roboty ziemne lub zmiana charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, zniszczą lub uszkodzą zabytek archeologiczny. Z posiadanych przez nas informacji wynika, że Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego jako organ II instancji uchyla decyzje wojewódzkich konserwatorów zabytków, w których zakres badań archeologicznych wykracza poza zakres inwestycji. W wyroku z dnia 09 listopada 2020 r. Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie (sygn. akt VII SA/Wa 892/20) w odniesieniu do stosowania wytycznych Generalnego Konserwatora Zabytków stwierdzono, że: stosownie co treści art. 90 ust. 4 ustawy z 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami instrukcje i wytyczne wydawane przez Generalnego Konserwatora Za-

bytków nie mogą dotyczyć rozstrzygnięć co do istoty sprawy załatwianej w drodze decyzji administracyjnej. Pismo to [wytyczne] nie stanowi powszechnie obowiązującego źródła prawa, a zatem nie może stanowić o zmianie podstawy prawnej sprawy usprawiedliwiającej zmianę poglądu organu.

Na spotkaniu, które odbyło się w powyższej sprawie 09 lipca 2024 r. w siedzibie PGE Toruń S.A. został Pan również zapoznany z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 08 października 2007 r. (sygn. Akt K 20/07, opublikowany wraz z obszernym uzasadnieniem w Dz.U. z 2007 r., Nr 192, poz. 1392) w sprawie finansowania ratowniczych prac archeologicznych, z uzasadnienia którego wynika, że nie można na inwestora lub właściciela nieruchomości nakładać obowiązku finansowania tych prac w zakresie szerszym, aniżeli wynika to z projektu planowanych prac, mogących zniszczyć zabytek archeologiczny. W swym uzasadnieniu Trybunał Konstytucyjny odwołał się także do zapisów Europejskiej Konwencji o ochronie dziedzictwa archeologicznego sporządzonej w La Valetta 16 stycznia 1992 r., jak również do wielu przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Wracając do pozwolenia na prowadzenie badań archeologicznych przy przebudowie wspomnianego na wstępie ciepłociągu, to należy tu podkreślić, że pozwolenie zostało wydane na prowadzenie badań archeologicznych, z eksploracją nawarstwień kulturowych zgodnie z metodyką badań archeologicznych i wykonaniem dokumentacji zgodnej z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 02 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz.U. z 2021 r., poz. 81). Inwestor pisemnie zgłosił, że mgr Mariusz Ciszak będzie kierował tymi badaniami. Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków zapoznał się z kwalifikacjami Pana Ciszaka i stwierdził, że nie ma podstaw, aby nie mógł kierować tymi badaniami. Konsultantką powyższych badań jest dr. hab. Małgorzata Grupa, prof. UMK, archeolog, która jest specjalistką od badania architektury średniowiecznej, głównie kościołów i znajdujących się w ich obrębie i wokół budowli cmentarzy. Tak więc nie mamy żadnych wątpliwości, że badania te mogą zostać przeprowadzone niezgodnie z wydanym pozwoleniem i z metodyką prowadzenia badań archeologicznych.

Na zakończenie chcemy jeszcze poinformować, że w artykule z 11 lipca 2024 r. Gazety Wyborczej autorstwa Pauliny Błaszkievicz zacytowano wypowiedź pracownicy Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Warszawie Pani Anny Śmigielskiej, specjalisty od PR, która wypowiadając się, nie miała dostępu do akt sprawy prowadzenia badań archeologicznych przy opisywanej inwestycji.

Kujawsko-Pomorski
Wojewódzki Konserwator Zabytków

mgr Sambor Gawiński

Do wiadomości:

1. Generalny Konserwator Zabytków, Warszawa
2. Wojewoda Kujawsko-Pomorski, Bydgoszcz
3. Narodowy Instytut Dziedzictwa, Warszawa
4. PGE Toruń S.A.
5. Miejski Zarząd Dróg w Toruniu
6. Prezydent Miasta Torunia